

Téma roku Zahradní bomba – březen

Péče o starší ovocné dřeviny, udržovací řez.

Koupili jste zahradu, o kterou se dlouho nikdo nestaral, starý sad, nebo vám jen situace nějakou dobu nedovolila se o vzrostlé ovocné stromy na zahradě starat. Co si s takovými stromy na pozemku počít nám poví pan Plundra:

Obecně, a to lze říci o pozemcích jako takových, na kterých začínáme hospodařit, je třeba neudělat unáhlená rozhodnutí. Ovocný strom se dá pokácet jen jednou. Je dobré počkat si alespoň jednu sezónu a zjistit jaké dává plody. A i kdyby měl jen dávat stín nebo být biotopem pro ptáky a hmyz, jestli se nám nehodí do kompozice zahrady.

Pokud se rozhodneme takový strom zachovat, jak je třeba ho ošetřit? Tak, aby nám byl ještě nějakou dobu k užítku?

Předně je dobré si uvědomit, jak takový strom přirozeně roste, jaká je jeho fyziologie. Jednotlivé odrůdy mohou mít určitá specifika, ale obecně lze říci, že pokud bychom strom nechali od mládí růst bez zásahu, dostali bychom tvar nějakého širokého kužele s terminálem a poněkud přehoustlou korunou, která časem může přewiset do tvaru deštníku. Strom se tak snaží nadprodukcí větví bojovat s potenciální konkurencí, kterou ale u nás v zahradě zpravidla nemá. Takto přehoustlá koruna je pro strom výhodná jak z hlediska konkurence tak i reprodukce kdy strom může vytvořit větší množství menších méně kvalitních plodů s více semeny, o které mu jde. Nám však jde o ty kvalitní plody a o pohodlný přístup k nim. Toho se dá dosáhnout dobrým výchovným řezem u zapěstování mladého stromu a udržovacím řezem v dalších letech, o kterém si tu povíme víc.

Když tedy přistoupíme ke konkrétnímu stromu čeho si povšimnout z hlediska celku?

Prvně, je třeba strom prohlédnout zda-li není poraněný nebo napadený houbovou chorobou v částech kmene a středu koruny. Obzvlášť pokud by tak mohla být narušena statika stromu. Takový strom je lepší pokácet a vysadit nový. Co se týče rozložení větví, stromy jsou zpravidla zapěstovány na pyramidální korunu s terminálem a postraními větvemi, které nesou plody, zhruba ve tvaru kužele, nebo na kotlovitou korunu, jakýsi trychtýř kde terminál chybí a jsou zde pouze postraní větve. Druhý případ je praktický pro méně osluněné stanoviště protože tak je celá koruna lépe prosvětlená, zároveň však je údržba poněkud pracnější protože strom se snaží terminál doplnit a vytváří velké množství svislých výhonů ve středu koruny. Které je třeba odstraňovat, aby strom nezažhušovaly.

Pokud přistoupíme ještě blíže k jednotlivým větvím:

Obecně se větve rozdělují na růstovou část a plodný obrost. Nejvíce květních pupenů se vytváří na větvích rostoucích v úhlu od čtyřiceti pěti stupňů do roviny. Snažíme se tak odstraňovat nebo zakracovat větve rostoucí přímo vzhůru a ty, co nám korunu zahušťují a všelijak se kříží. Řežeme vždy na vnější pupen. Zároveň pak odstraňujeme starší větve, které vahou plodů již přehrábí směrem dolů a jsou postupně nahrazovány mladšími. Takové větve často i samy zasychají a strom se jich tak zbavuje.

Jak moc může být řez intenzivní?

Čím razantněji strom seřežeme, tím více bude mít tendenci odebrané větve doplnit. Je tak lepší rozložit prosvětlení nebo zmlazení stromu do více let. Větve, pokud to jen trochu jde, zakracujeme vždy na větev níže položenou a nenecháváme na stromě takzvané kolíky.

Kdy je vhodné ovocné stromy řezat?

Z hlediska doby dělíme řez v době vegetačního klidu, tedy v předjaří, v době kdy se dá doufat, že už neuhodí velké mrazy a v době vegetace. Obecně platí, že řez ve vegetačním klidu podporuje růst, kde tam kde větve odstraníme, na jaře se proberou spící pupeny a snaží se větev nahradit. Řez provedený v létě naopak podporuje zakládání květních pupenů.

Jaké nářadí použít?

Klasické nářadí pilku, nůžky. Nůžky takové, které mají přesah čepelí a dělají čistou ránu. Žebřík nebo štafle. Pokud si zrovna nelibujete ve výškách, lze doporučit teleskopické nůžky nebo pilku. Nářadí je dobré mezi prací na jednotlivých stromech desinfikovat, abychom omezily přenos houbových chorob. Pokud při řezu odstraníme větší větve, můžeme rány pro ochranu proti napadení zatřít barvou